

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VI.

Dunaj, 12. majnika 1926.

Št. 19.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

političnega in gospodarskega
društva za Slovence na Koroškem,
ki se vrši

v četrtek dne 20. majnika t. l.
ob 13. uri popoldne
v društvenih prostorih v Celovcu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva o manjšinskem vprašanju in gospodarskem položaju.
2. Blagajniško poročilo.
3. Volitev novega odbora.
4. Določitev članarine za leto 1926.
5. Predlogi članov.
6. Slučajnosti.

K veliki udeležbi vabi ODBOR.

Kaj vse čujemo.

Korošci tvorijo enoto in neko posebnost, ki jih tako tesno veže, da se ne dajo razdružiti v dva jezikovna dela, v dva različna naziranja. To mnenje zastopa nemško koroško časopisje in po tej poti koraka nemško vodstvo. Ves aparat nemške inteligence od učiteljev na deželi do najvišje osebnosti v mestu stremi za tem; a ne radi miru v deželi, ampak iz sebičnosti in

pohlepnosti po slovenski zemlji, nad katero vladajo in jo hočejo potujčiti.

Za nemško številno uradništvo so naši kraji še vedno vabljivi in ker je naše kmečko ljudstvo po naravi neizmerno mehkejšega čustva, se prav dobro počutijo med nami. Na žalost se pa ravno te lastnosti, ki ga bistveno razločujejo od nemškega soseda, ne upoštevajo, ampak izkoriščajo v našo pogubo, in mi napravimo dostikrat slabo uslugo slovenskemu življu, ako odpremo prebrisanemu Nemcu vrata na stežaj. Med vojno so nemške uradniške družine izključno hodile po slovenskih krajih in tam kupovale živež, ker nemški kmet ni čutil nobene socialne obveznosti do meščana. V neki gostilni v Celovcu so Nemci pravili, da ni bilo mogoče dobiti od nemškega kmeta ne mleka, ne masla, ne drv, ali pa samo v tako veliki množini, da si revna družina ni mogla tega nabaviti. Že v tem se izraža neka sebičnost in samozavest, ki se pojavlja tudi v narodnosti.

Pričakovali bi, da nas za protiuslugo malo nagradijo in podpirajo v naših težnjah. Ravno isto ljudstvo je nahujskano po svojih časopisih in zapeljano po krivih prerokih, da je neusmiljeno pri jezikovnih zadevah slovenskega ljudstva. Tu se ne sme dvigniti slovenski glas za isto upoštevanje svojega jezika, za isti domači izraz svojega čustvovanja. Tu se začne zasmehovanje in žaljenje slovenskega ljudstva, agitacija z namenom, da se čimpreje iztrebi oni del, ki ne spada v koroško celoto. Branik na zunaj sta koroška celota in edinstvo, katera se kot nova zgodovina vcepljata v ljudstvo, v notranjosti pa vlada oni boj, ki je neizbegljiv, ako ne vlada za vsakega človeka isto načelo naravnih pravic.

Ker sila ni udušila našega življa, ne predelala našega prepričanja in značaja, a je na zunaj slab inštrument, se spreobrne volk v jagnje in na lep način udari v naše naravne

pravice; pohlevno, nebojevito ljudstvo je za to jako pripravno. Na lep način, brez nepotrebne šuma se mora odvzeti slovenskemu ljudstvu moč in volja do lastnega individualnega življenja. Izpodriniti Slovence iz javnih služb je lepa parola tega načrta. Heimatdienst izrecno priporoča, da naj se nemški duhovniki in učitelji uče slovenskega jezika, in izdaja v ta namen podpore. Na ta način se Slovenec na lahek način izpodrine in nihče ne more reči, da se je zgodila krivica. Že sedaj se vodi natančna kontrola vseh mest, ki bi se na ta način izpopolnila z ljudmi, ki bi znali par besedi slovensko, v mišljenju pa hodili z nasprotniki. Ti bi potem odločevali in mi bi postali brezpravna raja brez pravega pastirja. To naziranje že sedaj prevladuje in pojem Slovence je postal v nemški glavi tako nejasen in zamotan, da z upravičenostjo dvomimo nad uspehi šolske in avtonomistične reforme, ki nam bodo diktirane po sedajšnjih oblastih. Za prehod v popolno nemško Koroško rabijo še sedaj odpadnike, a s tem se obenem ubranijo očitanja, da Slovenec ne pride do kruha. Seveda je to samo plast na zunaj, kakor so vsi čini z nemške strani prikrojeni za zunanjepolitični položaj. Na zunaj mora uživati Slovenec vse pravice, na znotraj pa se zamenja s svojim nasprotnikom, ker je edino to v prid deželi, ne pa v zadovoljnost celokupnega slovenskega življa.

Mi poznamo nevarnost, ki nam preti iz te strani, in naš boj bo veljal tudi temu navalu. Slej kot prej bodo strnjene naše vrste in gledali bomo na to, da se tudi naše želje primerno upoštevajo.

Zvišana carina v kmetijstvu.

Za varstvo domače živinoreje se je po dolgih posvetovanjih na Dunaju zvišala carinska postavka na uvoženo plemensko živino in

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zadnji vitez Reberčan.

Zgodovinska povest.

(Nadaljevanje.)

„Le idi,“ meni Nikolaj in naroči Juti, da še prej postreže selu z malo južino.

„Juta,“ zakliče Nikolaj, ko je zajezdil sel svojega konja in zdirjal proti Apačam.

„Takoj stric,“ oglasi se Juta.

Hanej, ki je slišal ta klic, je bil radoveden, kaj bo Nikolaj naročil, ker nenadni prihod in odhod tujega sela se mu je zdel sumljiv. Stisnil se je v kot hodnika, da ga nihče ne opazi.

Juta je stopila v dvorano in pustila v naglici vrata odprta, tako je Hanej lahko slišal vsako besedo.

„Kaj želite, stric,“ meni Juta, „videti ste tako razburjeni.“

„Kako bi tudi ne, ko me naenkrat kličejo v Velikovec. Cesar Friderik pride, jutri moram tja.“

„Tedaj nas boste zapustili, pa vendar ne dolgo.“

„Bog ve, cesar obravnava počasi, mogoče moram ostati več dni v mestu.“

„Kaj bom sama, kdo pa naj pazi na Manico?“

„To mi ravno ne gre iz glave; nič ne de, izpuštim je ne, dokler se ne spametuje.“

„Če bi pa le prišel Manfred in jo hotel osvoboditi?“

„To prepričim na vsak način. Ko jutri zgodaj odpotujem, zglašim se v gradu na Reberci in naročim Ivanu, da pride sem in nadzoruje, da nihče nepoklican ne pride v grad. Na Manico pa pazi, da nobeden ne pride blizu. Ključki so skriti v mali omarici zadaj za posteljo.“

„Vse bom storila, kakor velite, stric, da le pride Ivan, pa bo že dobro.“

„Sedaj pa mi pripravi vse potrebno za odhod,“ veli Nikolaj.

„Bom,“ odvrne Juta in izgine v pritličje.

Čez nekaj časa zapusti tudi Hanej previdno svoje skrivališče. Slišal je vse in vedel, da je treba takoj storiti vse za rešitev.

„Hanej, kje pa tičiš. šalorba črna,“ zakliče vitez Nikolaj.

„Tukaj sem,“ zglesi se poklicani in se dela, kakor bi ravno prišel iz hleva.

„Takoj idi v Apače po kovača, da mi podkuje konja, ker jutri odpotujem.“

„Takoj, kakor velijo milostljivi gospod,“ reče ponižno Hanej in se takoj odpravi. Nič mu ni prišlo tako prav kakor to naročilo. Urno je bežal proti Apačam, a šel je najprej k patru Anzelmu in mu vse razložil.

„Visokočastiti gospod pater,“ pravi Hanej ves zasopljen, „še danes pošljite urnega

hlapca k Manfredu s pismom, naj pride jutri v Apače in zvečer h gradu Bilštanj. Tam naj čaka pri mostu do polnoči, našel sem pot, da rešim Manico iz ječe in jo privedem iz grada, kjer jo naj sprejme Manfred in jo odvede v svoj grad.“

„Dobro si vse premislil,“ pohvali ga pater, „da bi se le vse posrečilo.“

„Upajmo na Boga,“ pripomni Hanej, „a sedaj moram iti. Prosim, da Manfredu še sporočite, da v znamenju, da čaka na določenem mestu, dvakrat zaporedoma zažvižga in sicer ko nastopi že popolna tema, sedaj pa z Bogom!“

„Srečno hodi,“ poslovi se pater Anzelm in napiše pismo ter ga takoj pošlje v Podgrad s pozivom, da naj pride Manfred takoj drugi dan zjutraj k niemu.

Hanej je odšel s kovačem v Bilštanj in pripravil za gospoda vse, kar je bilo potrebno za potovanje.

Nestrno je čakal, da nastopi noč, kajti moral je na vsak način obvestiti Manico o tem, kar se namerava izvršiti drugi večer.

Vitez Nikolaj se je vlegel spat, kajti drugi dan mora zgodaj vstati. Pa tudi Juta je kmalu poiskala svoje ležišče.

Bila je temna noč. Črni oblaki so se podili sem čez Mnihovec. Hanej je prišlo to kakor naročeno. Ko se je prepričal, da spi tudi stari Mihael, je vzel visoko lestvo, jo zanesel k stolpu, v katerem so bili zaporci in jo postavil

sicer od 25 na 50 zl. kron, za mlado živino od 15 na 30 zl. kron. Za to ceno bi morala biti živina, ki prihaja iz tujih držav, dražja ter bi se omogočila z otežkočenjem uvoza lažje prodaja domače živine. Pod vplivom dunajskega živinskega trga, ki je v čvrstih rokah mogočnih mednarodnih kupovalcev, se ni posrečilo zvišati carino na klavno živino, vsled česar bo najbrže tudi izostal uspeh zaščite vobče.

Ako upoštevamo, da se tudi plemenska živina navsezadnje vendar le kolje in razpečava kot meso, se mora najti tudi razmerje med plemensko in klavno živino v carini. Ako se zaščititi prva, se mora zaščititi tudi druga, ker obstoji med obema ozka in nedeljiva vez, ki vpliva na ceno. Po ceni, kakor jo določi mesar za klavno živino, se ravna tudi cena druge živine. Ako ne doseže cena klavne živine vsled dovažanja tuje živine primerne cene, je potem jasno, da bo tlačila ceno tudi plemenski živini, katero ne bo varovala v tem slučaju niti carina.

Naše alpske dežele so sicer vsled visoke lege in pašnikov bolj primerne za rejo plemenske živine kot pitane. Vendar že iz prejšnjih razlogov ne moremo iz tega sklepati, da naš kmet nima interesa nad dostojno ceno klavne živine. Večina gorske živine, ki postane pretežka za rejo v goratih krajih, se proda neposredno kot klavna živina, plemenska živina pa ostane nekaj časa v nižavi, kjer je pravo pitanje lažje mogoče in služi potem izključno temu namenu. Carinska postavka bi se iz teh razlogov ne smela deliti ter bi se moralo zvišanje nanašati tudi na klavno živino.

Domača živinoreja zadostuje sedaj lastni uporabi in omogočuje poleg tega znaten izvoz plemenske živine. Dunaj pa rajši kupuje težko klavno živino v tujih državah vsled boljše kakovosti in se je do sedaj ponesrečil vsak poizkus, uveljaviti našo alpsko živino; mnogo je kriva kupčijska vez, ker se obmejne države, posebno Madžarska, Jugoslavija in Romunija na vse načine trudijo, da ne zgube dunajski trg in uspešno odtegujejo vsakemu tozadevne vplivu, bodisi v podobi carine ali tarife. V prid domačega gospodarstva pa bi se moralo vse storiti, da se pridobi Dunaj v večji meri za domači proizvod, ker je največji odjemalec.

Kakor je razvidno iz statistike, dobi Dunaj iz tuzemstva komaj četrtno potrebne mesa, vse drugo pa nakupi v tujih državah. Zdi se, da se je udomačilo zmrznjeno meso, ki prihaja preko oceana ter se ga je prodalo lanskega leta za težo od 36.000 volov. Uporabi se ga mnogo pri klobasah in drugih konzerviranih jestvinah. Ako se tedaj resno misli na zaščito domače živinoreje, se mora obrniti pozornost tudi na ta tujski pridelek in ga v skladu našega gospodarstva primerno obdačiti.

Za našo plemensko živino smo primorani, iskati nove kraje za oddajo nadprodukcije. Mesta in trgi v ravnini, ki se pečajo z mlekarstvom, so sicer dobri odjemalci naših krav, a za drugo plemensko živino, posebno vole, katere vzrejamo v naših goratih krajih, moramo iskati nov trg v tujih državah. Do zadnjega časa je bila Nemčija dobra odjemalka, zadnja carinska sprememba pa je onemogočila vsak izvoz. Nekoliko prideta v poštev tudi Italija in Francija, vendar je zadnja le boljša odjemalka naših ovac, katerih se veliko lažje znebimo.

Mnogo se pečajo naši gospodarski krogi s preustrojem živinoreje na ta način, da se začne z mlekarstvom. V ta namen se je sedaj sklenila carina od 3 zl. kron za 100 kg uvoženega mleka. Do sedaj je bilo mleko carine prosto ter zgubi carina veljavo tudi sedaj, ako naraste cena mleka nad 38 grošev, to je cena, po kateri se poprečno dostavlja mleko na dunajski trg. Ako je ta postavka spretno določena in pravična, prepustimo sodbi posameznika, mnenja pa smo, da se na ta način ne da določiti cena produktu vnaprej. Ako obratuje tedaj domači kmet z večjimi stroški kot tuji, ga potem lahko nadkriljuje tuja konkurenca ter mu vzame veselje in možnost lastnega obratovanja.

Okoli trgov in mest je oddaja mleka v sirovem stanju gotovo dobra kupčija, za gorske kraje, kot so alpske dežele, pa se vsled slabih prometnih razmer mlekarstvo v tem smislu ne bo moglo razviti v večjem obsegu. Visoki krediti so se dovolili od zvezne vlade povzdigu mlekarstva in mlečnih izdelkov, vendar se ne da tako hitro predelati današnja metoda, ki sloni bolj na reji volov kot krav. Sirarne bi pri pametni organizaciji, pri oddaji mleka od zadnje kože lahko pospešile mlekarstvo, vendar je tuja konkurenca na tem polju jako srdita in vodi že sedaj do najnižjih cen. Ravno vsled težkega prometa z mlekom pa je na nekaterih krajih trg tako hitro nasičen in prenapolnjen, da tlači ceno pod lasne stroške in se torej ne rentira. Ta okolnost tudi najbolj ovira mlekarstvo.

POLITIČNI PREGLED

Stavka na Angleškem. Ena največjih stavk je izbruhnila 3. t. m. na Angleškem. Začeli so rudarji, železničarji, avtomob. vozniki, kovinski delavci, tiskarski, polagoma pa se jim priključujejo tudi drugi obrati, da se točno ne ve, koliko oseb štrajka, vendar se govori o petih milijonih. Do stavke je prišlo vsled tega, ker so hoteli podjetniki znižati mezde na one iz leta 1922, a delavci so se upirali. Dobra konjunkturna je namreč prenehala. Dolgovezna pogajanja so končala brezuspešno. Vlada je podjetnike podpirala. To se kaže tudi zdaj pri postopanju oblasti s stavkujočimi. Izrečenih je

bilo že več jako strogih obsodb na 6 mesecev težke ječe. Vlada je takoj ukrenila vse varnostne mere in proglasila izjemno stanje. Sprejema prostovoljce, ki pomnožujejo policijo, vzdržujejo železniški promet, pošto itd. Stalež policije v Londonu se je pomnožil na 30.000 mož. Ker stavkajo tudi grafični delavci, je London takorekoč brez časopisov. Vlada izdaja svoj list, pa tudi nekateri večji londonski časopisi izidejo tu in tam v kaki zakotni tiskarni. Železniški promet oskrbujejo skoro izključno prostovoljci, poštni promet pa oskrbujejo letala. Z živili je London kolikortoliko preskrbljen. Seveda se dovažanje in preskrba otežuje, vendar so oblasti dosti močne, da hujskače pozapra. Tudi peki nameravajo stavkati. To bi bil za London seveda hud udarec. Odrejene so tudi razne omejitve v uporabi premoga, elektrike, pošte, telefona itd. Da pri takih razmerah pride večkrat tudi do resnih spopadov, je povsem jasno. Stavkujoči so napadli transport živil, prevrnili nekaj voz in jih nekaj zažgali. Pri tem je bilo 20 ranjenih in mnogo aretiranih. Več tisoč stavkujočih je udrlo v skladišče za petrolej, kjer so odvilni pipe in povzročili veliko škode. Vse petrolejske tanke so prevrnili in poškodovali. Ladjin promet med Nemčijo in Angleško je popolnoma prekinjen. Delavske organizacije skoro vseh držav Evrope so izrekle stavkujočim svoje simpatije in obljubile podporo. Za stavkujoče se zbira povsod denar. Ker delavci vsled štrajka nič ne zaslužijo, dobivajo podporo iz stavkovnega fonda in ta mora biti pri tako ogromnem številu delavstva ogromen.

Jugoslavija. Dne 5. t. m. so se seje parlamenta zopet pričele. Prva seja je potekla povsem mirno in se da sklepati, da ima vlada večino. — Pašič je bil izvoljen predsednikom radikalnega parlamentarnega kluba. Boj med njim in Jovanovičem pa traja dalje. — Vsled bombnega atentata v Strumnici bo jugoslovanska vlada baje izročila bolgarski ostro protestno noto, ki pravi, da ima vlada dokaze v rokah, da so Bolgari uprizorili napad. Bolgarska vlada mora takoj razpustiti revolucionarne makedonske organizacije, dati dovoljenje, da sme jugosl. policija zasledovati atentatorje na bolgarsko ozemlje in odšteti za obe ubiti osebi po 500.000 in za vsako težko ranjeno po 600.000 dinarjev. Uradnega poročila o vsebini note še ni. — Parlament je ratificiral trgovsko pogodbo z Avstrijo.

Vojni dolgovi v Ameriki. Po novejših poročilih je došlo med jugoslovansko delegacijo in ameriško komisijo za dolgove do sporazuma. Celokupni jugoslovanski dolg Ameriki znaša 51 milijonov dolarjev. Dolg se ima odplačati v 62 letih, kakor je to dovoljeno tudi drugim dolžnicam Amerike. Za prvih 12 let ni določenih nikakih obresti, letni amortizacijski

k oknu celice. Ko se je prepričal, da je vse mirno, je splezal previdno po lestvici in se srečno povzpelo do okna.

Manica je pretrpela mučne dneve v ječi. Nobenega obvestila ni sprejela od Manfreda, ničesar ne ve, ako bo kaj storil v njeno rešitev. Juta jo trpinči s svojimi opazkami, oče pa se ne da omeščati.

O Manfred, pridi vendar, vzdihne obupano, tvoja sem in tvoja ostanem v čvrsti ljubezni. In stopile so ji solze v oči. Šla je k oknu, da bi vsaj videla proti kraju, odkoder je pričakovala rešitev.

Naenkrat sliši klicanje svojega imena. Znan se ji je zdel ta glas. „Manica,“ zašepeče še enkrat zunaj.

„Kdo je,“ praša rahlo Manica.

„Jaz sem, Hanej.“

„Hvala Bogu,“ vzdihne Manica, „kaj je z Manfredom?“

„Vse dobro, poslušajte, ker se mi mudi. Jutri zvečer v tem času bodite pripravljeni, da vas odvedem iz ječe. Oče odpotuje jutri v Velikovec in porabiti moramo to priliko, da vas rešimo, predno pride Ivan Reberčan. Bodite mirna in ne izdajte se napram Juti. Manfred je obveščen in vas čaka pri skali pred mostom.“

„Hvala, Hanej, Bog ti daj svojo pomoč.“

„Ste razumeli vse,“ praša še Hanej.

„Razumela sem vse, da bi le že prišel čas.“

„Tedaj previdno in pogumno, gospodična, sedaj pa z Bogom.“

„Z Bogom,“ zašepeče Manica.

In Hanej je tiho odšel, kakor je prišel in se spravil na svoje ležišče.

Manica pa še dolgo ni mogla zatisniti svojih oči, kajti preveč je bila razburjena vsled misli na njeno bližnjo rešitev. Ali bo izteklo vse po sreči?

Drugo jutro je odpotoval vitez Nikolaj na vse zgodaj proti Reberci in Velikovcu. Pred odhodom je še enkrat zabičil Juti, da naj pazi na Manico.

Počasno je tekkel tisti dan za Haneja, še bolj pa Manici. Ta dan se izpolni njena usoda, ali se posreči beg in bo združena z Manfredom, ali pa se ponesreči in tedaj ve, da jo čaka smrt.

Izza Stare gore je priplula svetla luna in obsevala s svojo medlo lučjo hrib in dol. Hanej je delal kakor navadno in nihče ni slutil, kaj da namerava. Služinčad je opravilo svoje delo in se spravlja k počitku.

Juta je bila danes dobro razpoložena, ker Hanej ji je večkrat omenil Manfreda in hvalil njegove vrline. Zanesla je Manici večerjo, pogledala, če ni kaj sumljivega in spravila ključ v viteško dvorano na določeno mesto. Hanej je to natančno opazoval in tudi videl, da Juta v svoji zamišljenosti ni zaklenila vrat.

Juta se je spravila spat in Hanej se je še enkrat prepričal, če služinčad spi. Da bi hlapec Mihael posebno trdno zaspal, mu je dal celo steklenico vina, ki mu jo je podaril pater

Anzelm v ta namen. In res, glede tega se mu ni bilo treba bati, kajti smrčal je, da bi se lahko dimnik tresel.

Ko se je skrila luna že za Mnihovcem, se je Hanej previdno splazil po stopnicah v viteško dvorano in stopal je po prstih, da bi ne nastal noben šum. Sedaj je bil pri dotični omari, bila je nezaklenjena. Srce mu je utripalo močneje, ko je segel v votlino in previdno potegnil iz omare ključ. Vtaknil jih je v žep in ravno tako tiho zopet odšel.

Sreča mu je mila. Misli si Hanej, le še nekaj časa in rešitev se mi posreči.

Od juga sem je potegnil veter, tajnostno so šumele veje debelih smrek, iz prepada se je slišalo votlo padanje potoka. Naenkrat obstoji — slišal je oster žvižg, ki se ponovi.

Manfred čaka, misli si Hanej, sedaj pa urno na delo. Previdno se bliža stolpu, kjer je bila Manica zaprta. Stopal je polagoma, da bi ga nihče ne slišal. Sedaj je pred celico, v kateri je Manica. Potegne ključ iz žepa, ga rahlo vtakne v ključavnico, odklene in previdno odpre vrata. Pred seboj je zagledal Manico, ki globoko vzdihne.

„Tiho,“ ji zašepeče Hanej, „hodite za menoj.“

Srečno sta prišla na dvorišče, v temi stopala dalje, sedaj sta pri vratih, katere Hanej tiho odpre. Ker je bil most dvigljen kvišku, ga spusti rahlo navzdol.

(Dalje sledi.)

obrok znaša 200.000 dolarjev. Obrestna mera se po 12 letih stopnjuje od 1 osminke odstotka do največ 3½ odstotka za zadnjih 20 let, povprečno torej po 1 odstotek na leto. Ameriška komisija je upoštevala gospodarski in finančni položaj Jugoslavije, ki je med svetovno vojno najbolj trpela. Pogodbo o ureditvi dolga mora odobriti še senat.

Vsakdanji pogovor.

Ona: Poglej kakšen slučaj! Včeraj sva govorila, da je stric Otto svojo loterijsko srečko, s katero je zadel toliko milijonov, kupil pri loterijski tvrdki J. Prokopp in danes sem našla v časopisu prospekt te firme.

On: Ti! To morava takoj naročiti! 15. razredna loterija nudi zelo velike izgledne na dobiček in udeležba bo radi dolgo pričakovane upeljave posameznega srečanja tako velika, da morava še danes pisati, posebno še ker sodeluje srečna firma J. Prokopp, Baden N. Oe.

DOMAČE NOVICE

Sodaliteta ima svoj sestanek na kvaterni četrtek dne 27. majnika ob ½ 11. uri dopoldne. Na dnevnem redu je važen referat.

Sv. Višarje. Božja pot na Sv. Višarje se letos otvori 13. junija, ne pa na vnebohod, kakor je bilo običajno pred vojno.

Ledenice. Že več dni je bila pri Černicu v Celovcu na ogledu zastava „Landjugendbunda“, ki se je dne 2. maja blagoslovila v Ledenicah. Po vseh listih se je agitiralo za močno udeležbo in iz vseh večjih mest in krajev je hitelo koroško nemško ljudstvo v slovenski Rož, da tam pokaže svojo moč in veljavo. Kakor pišejo nemški listi, je prihitelo okoli 800 ljudi iz okolice Celovca in Beljaka k tej slovesnosti, da tam navduši domači živelj. Odslej bo tudi tam plapolala zastava z znano sliko na plebiscit in ker so nastopali kot govorniki sami naspotniki slovenske besede, so želi pri njih zavestnikov najbrž tudi dosti pohvale. Kako dobro je vendar, da vzamejo ti vodniki nemških društev in organizacij svoje verne poslušalce vedno s seboj, kadar potujejo v „mešano“ ozemlje, ker na ta način najlažje sklepajo soglasne resolucije. Pri povratku se je zgodila velika nesreča. Tovorni avtomobil, ki je vozil 27 ljudi, se je ne ovinku Strmec—Lipa preobrnil in pokopal pod seboj celo družbo. Osem oseb je bilo težko ranjenih in so se prepeljali v Celovec in Beljak v bolnico, več drugih pa je bilo lahko ranjenih. Vzrok nesreče še ni ugotovljen. Potniki pravijo, da je šofer prehitro vozil, ta pa se sklicuje na to, da so bili nemirni na vozu, vsled česar je izgubil ravnotežje in se prevrnil. Prva poročila so trdila, da je šofer po nesreči neznan kam zbežal, sedaj pa se je oglašil sam in pravi, da je ranjen in se je trudil k bližnji hiši, da si zaveže rano. Najbrže so bili vsi malo židane volje, kot se ob takih prilikah vedno dogaja. Mi obžalujemo žrtve in smo skoro mnena, da se ne delajo takšni izleti, posebno ne, ker nam samo vsiljujejo vašo voljo, ki ni naša in je naperjena zoper nas.

Podgrad pri Medgorjah. (Razvitje prapora.) Nedelja 2. maja je bila za naš Heimatschutz velik praznik, kajti vršilo se je blagoslovljanje prapora. Skoro bi se jim slavnost ponesrečila, ker v Celovcu menda zastave brez denarja niso hoteli dati. Rešila jih je zadrega tukajšnja gospodinja, da so mogli dobiti bandero 29. aprila. Vreme je bilo izredno lepo, a še ni imelo toliko moči, da bi privabilo kaj ljudi. Iskali smo udeležence z daljnogledi, vendar smo videli le par domačinov in nekaj tuincev iz Podkrmosa in Borovelj. Okrog dvajset Borovljancev jih je kolikortoliko izvleklo iz sramote. Pričakovali pa so štiri sto ljudi in temu primerno naročili tudi v gostilni. Maša na prostem se jim menda ni dovolila in je upati, da cerkvena oblast v bodoče ne bo več pustila izrabljati verske obrede v take namene. Slovenci in socijaldemokrati se proslave seveda niso udeležili. Prepričali smo se obenem, da Heimatschutz nima dosti privržencev.

Št. Vid v Podjuni. (Razno.) Pri nas in menda tudi trugod po slovenskem Koroškem je navada, da se na predvečer godu sv. Florijana

„Florijana poje“. Otroci smo se tega večera vedno veselili in najbrž tudi pevci. Drugi ne vsled tega, ker bodo izkazali svetniku čast, temveč ker bodo nabrali jajc in masti. Običaj je, da dá vsaka hiša, kamor pridejo prepevat, nekaj jajc in zabele. Pogosto smo potem našli za kakim oglom ali plotom izpita jajca. Navadno pa naročijo naslednjo nedeljo godca v kako zasebno hišo ali pa tudi gostilno, kjer se pleše, pije in nabrano poié. Ta način oprabe nabračnega ali priberačenega nam nikakor ne ugaja. Ali ne bi bilo človekoljubno in bolj pametno, ko je toliko revščine naokoli, če bi se razdelilo to ubožcem ali prodalo in denar porabil v dobrodelne namene. Še nekaj moramo omeniti, kar nas je zelo neprijetno dirnilo, da pevci niso bili trezni in so temu primerno tudi peli. Muzikalično uho tako petje težko prenese. V takih slučajih naj bi res pevci peli. — Smrt ima letos v naši župniji mnogo posla. Kar naprej pobira. Teden za tednom po en pogreb ali celo po dva, je vendar nekoliko preveč. Pretekli teden smo pokopali Podgornikovo Mojco, ki je podlegla raku. Obraz ji je bil zadnji čas tako segnit, da ni mogla spraviti hrane v goltanec. Vsemogočni jo je rešil groznega trpljenja.

Železna Kapla. (Sejem.) Na vigredni sejem se je prignalo iz najbližje okolice okoli 48 krav, 59 volov, 234 ovac in koz ter nekaj telic in konjev. Popraševanja za živino je bilo malo, edino ovce so se mogle hitro prodati. Plemenške krave so se prodajale od 1,10 do 1,40 Š, klavne od 0,90 do 1,20 Š, pitani voli 1,30—1,40, za rejo 1,10—1,30 Š, ovce 0,70—0,90 Š za 1 kg žive teže. Najtežji voli so tehtali čez 16 metrcentov, kar je za naše gorate kraje upoštevanja vredno. Ker je naša gorska živina pripravna zlasti za plemo in se rada kupuje s krajev, kjer nimajo pašnikov, je treba posebno gledati na lepoto in pravilno rast živine. Pogrešale so se kljub precejšnjemu številu krav dobre molznice ter mlade kravice, ki se prodajajo v vasi in na „polje“, kjer se pečajo s prodajanjem mleka. Naše ovce so še vedno lepše od onih iz nižave, vendar manjkajo one velike, ki so se nekaj prignale z Jezerskega in Solčave. Ker se lahko prodajajo, bi se izplačala reja, vendar primanjkuje pašnikov. — Kramarjev je bil cel trg poln. Iz Beljaka, Celovca in Velikovca so prišli ter je bilo zanimivo videti, da so si napravili takoj poleg nemških slovenske napise. Gruče kupovalcev so se nabirale okoli klobučarjev, ki so gotovo največ izkupili, zlasti pa so „pomirjala“ mestne slamnike kmečka dekleta. Sramežljivo so ogledovale nekaj časa izbrani slannik in niso vedele, kje je spredaj in kje je zadaj, nato ga posadile na čelo in kjer nosijo lepe kite bujnih las, ni rad zdrčal na tilnik. „Povej m', al' m' paša,“ so se obračala vprašaje proti prijateljicam in se skrbno varovala, da bi jih ne ogledoval „šoci“. Okoli „štanta“ z rutami ni bilo skoro nobenega človeka. Slabo so odrezali čevljarji, ker nosijo gorjanci kvedrovce, katere delajo domačini. Blaga različne vrste je bilo mnogo na razpolago, vendar je bila kupčija slaba. Okoli štanta, ki je prodajal na karte „vse za 1000 kron in mora vedno eden gvinjati“ je vedno vladala velika gneča in sladkorčkov se je tudi dosti prodalo. Po kuhinjski opravi se je mnogo popraševalo in kupovalo, vendar ne sme nihče misliti, da naše gospodinje iz nerodnosti vse pobijejo. Koši, grablje in vile, motike, sekire, žage in krampi so se kupovali od brižnih gospodarjev in brusni kamni ter kose so se nad vso mero hvalili. Nagajivi fantje so kupovali svojim dekletom punčke iz sladkorček in „lecata“ in gotovo se bo še nedeljo pozneje izpraševalo, kaj je dobil ta in oni za „jarmak“.

Celovec. (Razno.) V korist ljudske kuhinje se je vršila prošlo nedeljo velika tombola na Glavnem trgu, ki je gotovo dobro uspela. Nepregledna množica je strpljivo čakala in upala na glavne dobitke, dva kolesa in šivalni stroj, a kakor se je sklepalo iz rastrganih listkov, ki so pokrivali po končani bitki celi trg, je bilo mnogo razočaranja. — Isto nedeljo se je vršila nogometna tekma zmed Ljubljano in Celovcem, ki je izpadla z enakim uspehom za oba dela. Še v prvi polovici tekme so Ljubljancani znatno nadkriljevali Celovčane, v drugi polovici pa se je slednjim posrečilo, izednačiti po-

ložaj. V celi igri pa se je opazalo, da so igrali gostje vodilno vlogo ter so bili Celovčani omejeni na brambo, kar jim je dobro uspelo. Dobro je vplivala disciplina; brez krika in vikanja se je igra mirno vršila, gledalci pa so z napatostjo čakali konca in samo želeli, da bi še v zadnjem trenutku ne bili poraženi Celovčani. Vstopnic se je prodalo za okoli 450 šilingov.

Št. Jakob v Rožu. (Razno.) Tako naprednih ljudi na deželi menda ni na celem Koroškem kakor smo Št. Jakobčani, ki smo že na petih krajih zvezani s celo Evropo. Tri radiopostaje imamo, namreč že na vasi, eno v Področici in eno v Kotu. — Na Sp. Reki so dne 1. maja potegnili iz Drave utopljenca, moškega od 30 do 40 let starega. Kdo je in kako je prišel v Dravo, se ne ve, ker ni imel pri sebi prav ničesar, čeprav je bil popolnoma še oblečen. Ležati je moral že v vodi nad en mesec. — Pomanjkanju stanovanj bodo odpomogli Dobernikov Hanej, ki zida hišo v Lešah, čevljar Samonik in Toma stavita hiše v Podgradu, Kobentarjev Primej pa v Srejah. — Za pogorelce smo nabrali skupaj 60 šilingov.

Kamen. (Razno.) Dne 25. aprila smo imeli običajno procesijo v Šmarkež. Ob ti priliki se namreč prosi za božji blagoslov pri žitu in setvi, da bi bila kaj dobra letina, ker je tukajšnje prebivalstvo predvsem na njo navezano. Potem bomo tudi lažje plačevali vedno višje davke in gospodo. — Našo okolico so sedaj začeli obiskovati številni letoviščarji, ki so po večini nastanjeni ob Klopinskem jezeru in v okolici. Prevladujejo Dunajčani, ki imajo dosti denarja, da lahko žive v brezdelnosti v času, ko kmetu vsled preobilnega dela curkoma lije pot. — Dne 2. maja smo obhajali poroko Ožmolčeve Treze s Francom Vivoda iz Spodnje Polskave pri Pragskem, ki je uslužben pri železnici v Mariboru. Mlademu paru želimo obilo sreče!

DRUŠTVENI VESTNIK

Bilčovs. Uprizoritev igre „Revček Andrejček“ je ob vsem prav dobro uspela. Bila je lepa udeležba. Ker se igra na prostem, bi za to želeli, da bi prihodnjič večina igralcev bolj počasi, bolj živo in glasneje govorila, ker še polovica gledalcev ni mogla besedila razumeti. Čuditi se je bilo treba večkratni izpremembni pozorišča, ker vsak dobro ve, kako hudo je na deželi že radi prostora in priprave. Želeli bi vas zopet v kratkem videti!

Bilčovs. (Revček Andrejček.) Dne 2. t. m. popoldne je tukajšnje izobr. društvo uprizorilo igro „Revček Andrejček“. Dasi je vreme cel popoldan kazalo bolj slabo, se je kljub temu zbralo res lepo število gledalcev, kar nam je dokaz, da se naše ljudstvo za društvene prireditve tudi zanima. Prav hvaležni smo našim igralcem, da so se z požrtvovalnostjo naučili te še precej težke igre. V upanju, da nas naši igralci kmalu zopet razveselijo s kako lepo predstavo, jim kličemo: Le vadite se, resno se oklenite vašega dramatičnega odseka, ker le tako boste dosegli uspehe, na katere boste lahko ponosni.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 27. marca 1926.

(Nadaljevanje.)

Pospeševanje sadjereje.

Sadjerejski nadzornik Klein poroča o ti zadevi tole: V minulemu letu se je v sadjereji lepo napredovalo. V Sv. Martinu pri Celovcu se je na lastnem posestvu priredila drevesnica, v kateri je zdaj 40.000 drevesc. Priredilo se je tudi vse, kar je potrebno za sadjarske tečaje. Prirejali so se tečaji za uporabo sadja in sočivja. Ljudstvo se je za te kurze zelo zanimalo. Lani se je tečaje udeležilo nad 1000 žen in deklet. Nekaj kurzov se je pridrdilo zunaj na deželi in tudi ti so bili zelo dobro obiskani. Hidravlična stiskalnica, ki se je postavila, je na razpolago tudi kmetom v okolici. Moštarija bo vzorno urejena, kmejte bodo v nji lahko videli, kako se naj ravna z moštom. Kurzov za uporabo sadja in sočivja se je priredilo 42, potem so se prirejali kurzi za sadjarsko postrežbo in zatiranje škodljivcev. Kulturni svet ima zdaj samo še dve dre-

vesnici: eno v Sv. Martinu, drugo pri Kabonu. Drevesnica v Wolfsbergu se je izročila tamošnji kmetijski šoli. Vlada upa dobiti iz te dravesnice nekaj dohodkov za svojo šolo. Iz lastnih drevesnic se je letos vzelo 1800 drevesc, katera se pridajo drevescem, ki se od drugod naročujejo, da pridejo te nekoliko ceneje. Drevesca se zdaj vsa plombirajo, da se ne more kaj zamenjati in da vsakdo dobi zanesljivo vrsto, ki jo je izbral. Priporoča se, da bi kmetje nanovo sadili morebiti nekoliko manj, zato pa boljše postregli drevju, ki ga imajo. Pri primerni postrežbi se pridela trikrat več, kjer pa postrežbe ni, se tudi iz nanovo nasajenih nasadov nebo dosti dobilo. Če se zdaj nasadi 8000 drevesc, ni dvojbe, da se jih izmed teh 3000 posuši. Kulturni svet oddaja samo vrste, ki pridejo za trgovino v poštev. Množiti vrste, ki pozneje ne najdejo kupca, nima smisla. Za to se množi samo 12 vrst. Še bolj se pa število vrst ne sme omejevati, ker enkrat rodi ena drugič druga vrsta. Na Štajerskem so se sadili samo mašancerji kar na milijone, in ta vrsta zdaj popolnoma popuša. U Sv. Martinu se je lani nasadilo 20.000 tronovcev, ki se zo že pojlahtnili in se bodo oddajali v l. 1928 in 29. Nekaj drevesc se pa bo moralo zmirom še prikupiti, kar je dobro tudi v tem oziru, da se v tujih drevesnicah morejo izbirati najboljša drevesca. Izprva se je v drevesnici bilo treba boriti s plevelom.

Američan dr. Kuhar je prišel kulturnemu svetu na pomoč ter je kupil stroj za snaženje polja (Bodenfräse). Stroj se je izborno obnesel, nekatero krat se je polje s strojem prebredlo in se je plevel popolnoma zatrl. Zatrl so se s tem strojem tudi črvi, katerih je v tleh grozno veliko. Na kvadratni meter po 70 do 80! V sadjereji se priporoča, saditi več kakor do zdaj češpljev in sicer velikih, kakoršni se dobivajo na Zgornje avstrijskem ali v Allgaju, ker ti veliki češplji se zelo lahko in dobro prodajajo. Sadjereja se naprej nebo pospeševala kakor dozdej, ko je kulturni svet drevesca oddajal po znižani ceni. Če se posamniku cena zniža za šiling, tega toliko ne čuti, na skupno pa znaša to visoko vsoto. Pospešuje naj se sadjereja tako, da se malim ljudem in kmetom, ki jih je zadela uima, dajejo drevesca brezplačno. Samo da se mora dotičnik zavezati, da bo drevescem stregel po navodilu in če se pri pregledovanju vidi, da jih zanemarija, jih bo pozneje plačeval. Brezplačno se bodo drevesca dajala tudi kmetom v planinah, kjer ljudje mislijo, da sadje več ne raste. Kulturni svet lahko naredi poizkus, ako se ljudje zavežejo, da bodo drevescem tudi stregli. Sicer pa se sadje sadi lahko še v višini 1000 m. Gravensteiner jabolko ljubi vlažen zrak in v visokih legah najlepše uspeva, tudi klorjabolko povsod raste. Planisnkim kmetom se bo dajalo tudi par črešenj, eno zgodno in drugo pozno. Brezplačno se bodo dajali tudi tnovci kmetom in šolam. Kulturni svet podpira tudi nabavo brizgalnic, k stroškom donša 10%. Brizgalnice novega sistema, ki se jih napne s pritiskom 4 atmosfer se zelo obnesejo ne samo pri brizganju dreves, marveč tudi pri desinfekciji hlevov ali kedar je treba beliti hišo; to delo se z brizgalnico naredi dosti lepše in cenejše kakor s čopičem. Brizgalnica stane 120 šilingov. Kulturni svet je pripomogel, da je trgovec v Celovcu naročil vagon karbolineja, ki se zdaj nadrobno prodaja po 86 grošev kilo. Člani kmetijskih podružnic dobe na nakaznico karbolineja po znižani ceni.

Ko se pospešuje sadjereja, je treba tudi posredovati, da se bo sadje moglo prodajati. Kupci hočejo enotno lepo blago, raznovrstno in slabo se težko ali sploh nemore prodati. Kulturni svet bo napravil urad za posredovanje pri prodaji sadja (Obstvermittlungsstelle). Posesniki bi svoje blago pošiljali uradu, ki bi določil vrsto in potem naročnikom poročil, kje in ko-

liko in kaj se pri posestnikih dobi. Treba je seve, da kmetje pošteno delajo in da se ne dene vmes slabo blago ter tako kupce odganja. Po sadju se vedno poprašuje. Vprašenja prihajajo iz Monakovega iz Stuttgarta i. dr. Namerava se tudi dajati nagrade lepim sadnim vrtom. Kurzi bodo brezplačni. Drugod se za kurze jemlje nek donesek, a tistih par stotisoč kron ne šteje nič. Kurzi se bodo prirejali povečini v sv. Martinu, a tudi zunaj v okolišju kmetijskih podružnic. Vsaka podružnica se lahko zgleda in kurz se priredi. (Se nadaljuje.)

Velikovški trg 5. V. Cene: Biki 0,90—1,20, pitani voli 1,30—1,40, junci 1,10—1,20, vprežni voli 1,10, krave 0,80—1,20, telice 1,20, teleta 1,80, plemenski prašiči 2,60—2,80 Š za kg žive teže. Jajce 13—14 g. sirovo maslo kg 4,80 do 5,40 Š; pšenica 40, rž 27, fižol 38—40, laneno seme 60, ajda 2, krompir 9—10, konoplje 50 g za kg.

Tržne cene v Celovcu v preteklem tednu. Živina: 13 volov po 1—1,20, 20 plemenskih krav po 1,20—1,35, 20 pitanih krav po 0,80 do 1,—, 6 telic po 1—1,20, 120 pitanih prašičev po 2,40 do 2,60, 300 plemenskih prašičev po 2,80 do 3,20 Š za kg žive teže. 40 konj po 250—500 šilingov komad. — Žito: pšenica 42, rž 30, ječmen 4, oves 32, koroza 26 g za kilogram. — Krma: sladko seno 12, kislo seno 9, slama 7 Š za metercent. — Deteljno seme kg 4 Š. Živila: proso 36 g, kaša 64, grah 48, leča 48, zelen fižol 40, krompir 16, zelje 60 g za kg. — Smetana liter 4 Š, mleko 48 g, jajce komad 15 g, kokoš komad 4 Š, raca 7 Š.

Borza. Dunaj, 10. V. Dolar 7,074, nemška marka 1,682, franc. frank 0,222, lira 0,281, dinar 0,124, č. k. 0,209, ogrska krona 0,984 šilingov.

Curih, 10. V. Pariz 16,30, London 25,00, Newyork 516,87, Belgija 16,—, Italija 20,67, Berlin 123,05, Dunaj 72,97, Praga 15,30, Budimpešta 0,00723, Beograd 9,11.

V župnišče brez gospodarstva se sprejme **kuharica.**
Kje, pove upravništvo lista.

Zahvala.
Tem potom vsem, ki so tako mnogoštevilno spremili na njeni zadnji poti našo premilo mamico, gospo **Reziko Mohar** p. d. Halepinja v Škocijanu in sinčka Zdravkota iskrena zahvala. Posebno zahvalo še izrekamo č. gg. domačima duhovnikoma in župniku Ražunu, ki so prišli na dom, domačemu moškemu pevskemu zboru za ganljive žalostinke na domu in na grobu in sosedom za pomoč v dolgotrajni hudi bolezni. Obenem se zahvaljujemo za dokaze naklonjenosti in sočutja, izražene dejansko, ustmeno in pismeno.
V Škocijanu v maju 1926.
Žalujoči mož in otroci.

Učenec z dobro šolsko izobrazbo, zanesljiv in pošten se sprejme v trgovino z mešanim blagom.
54 Silvester Ripič, Sinča vas.

Zbirajte za tiskovni sklad!

NAZNANILO.

Živinorejska zadruga za Žitaro vas in okolico r. z. z o. z. ima svoj **XIV. redni občni zbor** na binkoštni pondeljek t. j. dne 24. majnika t. l. dopoldne ob 9. uri v Društvenem domu v Žitari vasi

z navadnim sporedom.

Ta dan bo se sprejemala tudi živina na zadružne pašnike pod istimi pogoji kot lani. Na kvaterno sredo se bo sprejemala živina tudi v Velikovcu.

ZADRUŽNO VODSTVO.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

hranilnega in posojilnega društva v Celovcu,

ki se vrši

dne 20. majnika v prostorih posojilničnih ob 10. uri zjutraj.

DNEVNI RED:

1. Poročilo in odobritev letnega računa.
2. Sklepanje radi zlate bilance.
3. Volitev odbora in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Slovenska požarna bramba v Podsinji vasi priredi na

binkoštni ponedeljek, dne 24. maja

veselico tombolo

pri Gašparju v Podsinji vasi.

Začetek ob pol 3. uri popoldne.

Čisti dobiček se porabi za nakup orodja.

Sosedne požarne brambe in prijatelji požarnih bramb se vljudno vabijo! ODBOR.

Slovensko kat. izobraževalno društvo v Dobrli vasi priredi na

binkoštno nedeljo ob 3. uri pop.

v društveni dvorani v Dobrli vasi

igro

Turški križ

Na sporedu je tudi govor.

Za obilno udeležbo vabi

DRUŠTVENI ODBOR.

OTVORITEV TRGOVINE!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da otvorim 15. majnika t. l. v Velikovcu v hiši Hranilnice in posojilnice (Narodni dom)

trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki.

Potrudil sem bom, cenjenim odjemalcem v vsakem oziru najbolje postreči ter se priporočam za obilen obisk. Z odličnim spoštovanjem Franc Plantev.